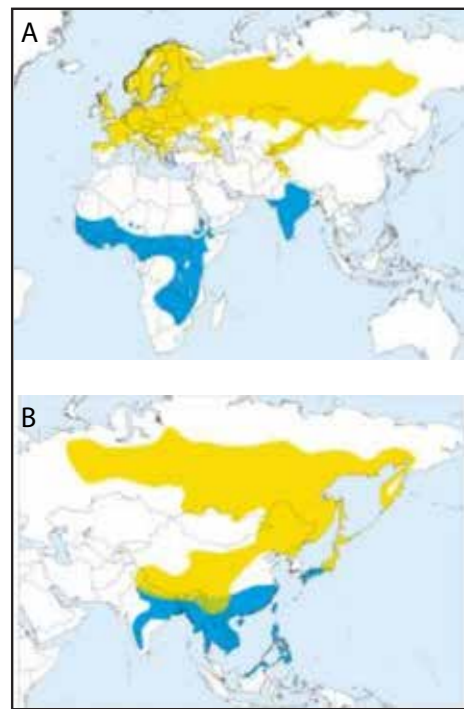
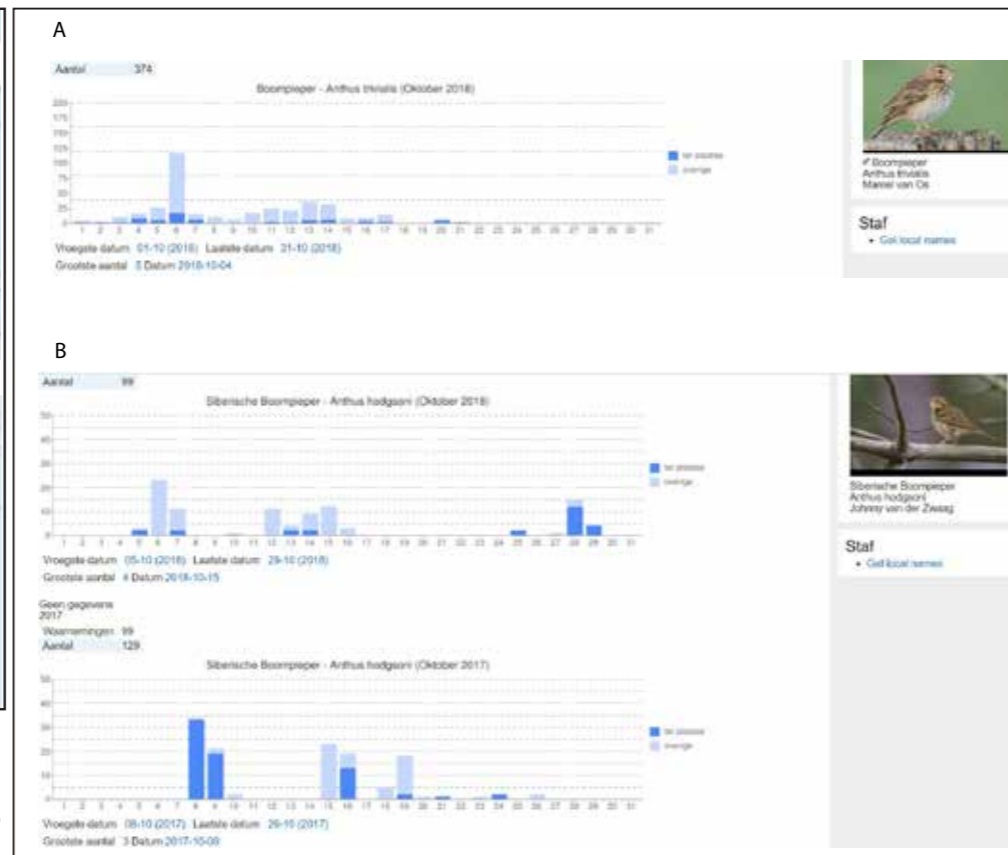

Siberische boompieper langs trektepost Culemborg

door Daniël Beuker en Arjan Brenkman

Figuur 1

Figuur 2

Woensdag 10 oktober zou er een oostnoordoosten wind waaien, wat gunstig is voor de trektepost Culemborg, een plek aan de Lek ter hoogte van de bocht in de Beusichemse Dijk, vlak bij de Bol. Daarom waren Jandirk Kievit en beide auteurs die ochtend aan het trekten op de trektepost Culemborg. Rond half 10 vloog er een pieper over met een eenvoudig herkenbare 'bzzz'-roep die deed denken aan boompieper *Anthus trivialis*, maar het niet helemaal leek te zijn, aldus Arjan Brenkman. Dit signaal was voldoende voor Daniël om nog net een paar foto's van de passerende pieper te maken.

trek in het najaar naar Afrika valt in augustus/september en in oktober worden daarom nog maar kleine aantallen genoteerd. Een boompieper in oktober is dus altijd laat. De Siberische boompieper daarentegen heeft haar verspreidingsgebied veel oostelijker. Een deel overlapt met boompieper, maar Siberische boompieper broedt vaak in hoger gelegen gebieden en heeft een meer bosrijke omgeving nodig. Hij overwintert in Zuidoost-Azië, met kleine aantallen het Midden-Oosten (Figuur 1B).

Van superzeldzaam tot jaarlijkse gast

In Nederland is de eerste Siberische boompieper pas in 1987 vastgesteld (www.dutchavifauna.nl). Na jarenlang slechts een enkele waarneming per jaar werden er opvallend genoeg vanaf 2011 aantallen van betekenis gezien waardoor de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) deze soort vanaf 2015 zelfs niet meer wilde beoordelen. Deze overgang van zeer zeldzame dwaalgast tot schaars najaarssoort is voornamelijk te verklaren door betere beschikbaarheid van goede geluids- en snelle fotografische apparatuur, waardoor elk najaar vanaf begin oktober meerdere vogels over trekteposten onomstotelijk konden worden vastgelegd, soms zelfs meerdere exemplaren per dag per telpost. Uit de database van www.waarneming.nl bleek dat er in oktober 2018 op elke vier boompiepers, een Siberische boompieper werd genoteerd (Figuur 2). Naast de roep, die behalve aan de hand van een sonogram met enige expertise met zekerheid te onderscheiden is, is het onderscheid van beide soorten als je ze goed ziet vrij eenvoudig. In tegenstelling

Er ontstond discussie of dit niet in plaats van een boompieper een zeldzame Siberische boompieper *Anthus hodgsoni* kon zijn. Helaas bleek de geluidsofnaamapparatuur niet aanwezig, waardoor uitsluitend door middel van analyse van het geluid niet langer tot de mogelijkheden behoorde. Ook van de foto's kon in het veld aanvankelijk weinig chocola worden gemaakt. Boompiepers zijn algemene zomergasten die in april in ons land arriveren (Figuur 1A), en overwegend op zandgronden broeden. Zelfs in Culemborg zijn in vlaktes in populierbossen enkele paartjes te vinden tussen de Regulieren en de Mariënwaerdt Drifsteeg. De piek van de

Figuur 3

Figuur 4

tot boompieper, heeft Siberische boompieper een veel olijfgroener verenkleed, met minder streping op de rug. Nog duidelijker is de uitgesproken koptekening, met een opvallend en diagnostische tweekleurige wenkbrauwstreep die voor het oog okergeel is en vanaf het oog witachtig (vergelijk Figuur 3A met 3B). Naast de wenkbrauwstreep hebben de meeste vogels een wit 'boortje' met een donkere vlek en is de wenkbrauwstreep aan de bovenkant met een duidelijke zwarte lijn afgescheiden van de kruintekening, al is deze niet bij elke vogel even duidelijk (vergelijk Figuur 3A met 4). Na enig aandringen stuurde Daniël de foto's een maand later door naar Arjan voor een verdere analyse. In het veld leek op het scherm van het fototoestel immers de kop zichtbaar. Groot was dan ook de verbazing bij Arjan dat de wenkbrauwstreep van de betreffende vogel tweekleurig is (Figuur 5). Een lichteffect kan worden uitgesloten en de foto werd voorgelegd aan onder andere Louis van Oort en Jan van der Laan, de laatste voormalig voorzitter van de landelijke CDNA en expert in het beoordelen van zeldzame soorten. Beide heren zagen de tweekleurige wenkbrauwstreep, waardoor de vermoedens van Arjan en Daniël bevestigd werden dat dit de eerste Siberische boompieper voor Culemborg betrof. Voor Gelderland betreft dit de tweede waarneming na een vogel ter plaatse in december 2017 in Wageningen (Figuur 3A).

Figuur 5

Legenda:

- Figuur 1. Verspreiding van Boompieper (1A) en Siberische Boompieper (1B). Geel: broedgebied, blauw: overwinteringsgebied. © Handbook of the Birds of the World.
- Figuur 2. Waarneming van Boompieper en Siberische Boompieper in de maand oktober. Bron: www.waarneming.nl. Rode Pijl: tweekleurige wenkbrauwstreep.
- Figuur 3. Siberische Boompieper (A, © E. Ebels 2017) en Boompieper (B, © R. Ahlman, 2010).
- Figuur 4. Siberische boompieper in vlucht, © O van Helwaard, 2018.
- Figuur 5. Siberische Boompieper, 10 oktober 2018, telpost Culemborg, © Daniël Beuker.